

Nærings- og handelsdepartementet
Att avdelingsdirektør Barbro Noss
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Oslo, 15. november 2004

Vår ref: Morten Sandberg/ DOK-2004-02836

Deres ref:

LOVGIVNING SOM TILRETTELEGGER FOR VERDISKAPNING OG INNOVASJON I SMÅ BEDRIFTER: RAPPORTENE KONKURS OG EN NY START - HOLDNINGER TIL KONKURSER OG KONSEKVENSER AV KONKURS OG RETTSREGLER, SMB OG INNOVASJON

Det vises til høringsbrev fra Nærings- og handelsdepartementet (NHD) datert 3. september vedlagt to rapporter om regelverket for insolvens og konkurs.

NHD ser de spørsmålene som reises i forbindelse med høringen som en del av arbeidet med å tilrettelegge for best mulig rammevilkår for næringslivet og som en del av "For et enklere Norge - programmet". Regjeringen skal ha honnør for at den ønsker å tillegge verdiskapingsperspektivet større vekt ved utformingen av rettsregler.

Ett viktig utgangspunktet for departementenes arbeid med dette regelverket er at risikoen tilknyttet nyskapende virksomhet medfører at noen entreprenører vil feile, med konkurs som konsekvens, uten at noe kriminelt ligger bak.

Forslagene i rapportene omhandler både tiden før konkurs (for eksempel oppnevning av uavhengige kriserådgivere og en videreutvikling av revisorers rolle overfor bedrifter i økonomiske vanskeligheter) og tiden etter en konkurs (for eksempel etablering av forenklede og mindre kostnadskrevede ordninger for gjeldsforhandlinger, gjerne utenfor rettsapparatet, men under kontroll av en ekstern rådgiver).

Rapporten "Konkurs og ny start: Holdninger til konkurs og konsekvenser av konkurs" fra Deloitte Advokatfirma AD er utarbeidet på oppdrag fra NHD, Finansdepartementet og Justisdepartementet.

De undersøkelsene som er gjort i forbindelse med denne rapporten viser at et knapt flertall er mot at myndighetene skal legge til rette for å starte på nytt for virksomheter som har gått konkurs. HSH mener sterke prinsipielle hensyn taler for å likebehandle alle typer selskap i forbindelse med insolvens eller konkurser. Vi kan ikke se at det er framført sterke nok argumenter eller erfaringsmateriale til at likebehandlingsprinsippet skal fravikes overfor virksomheter som er å betrakte som innovative. Rapporten bekrefter vår oppfatning om at det er få legale hindringer for en ny start for redelige virksomheter som har mislykkes.

Et klart flertall av de som har besvart den undersøkelsen som omtales i rapporten kan bekrefte at det er stigma knyttet til konkurs. De fleste spurte er heller ikke mer tolerante overfor unge IT-bedrifter med betalingsproblemer enn overfor andre mer veletablerte foretak. HSH er ikke overrasket over at konkurser medfører stigma. En konkurs vil som regel innebære økonomisk tap og andre ulemper for en eller flere av interessentene knyttet til det selskapet det er snakk om. Det faktum at disposisjonene til ledelsen i et selskap kan ha konsekvenser for andre parter som disse vil ha begrensede muligheter til å vurdere og beskytte seg mot (assymmetrisk informasjon), slik som sannsynligheten for konkurs, medfører et etisk ansvar som ikke kan avgrenses til de tilfellene det kan ligge noe uhederlig bak.

Gjennom etableringen av Konkursrådet er det lagt til rette for effektivt og resultatorientert arbeid knyttet til konkursbehandling som bidrar til en bedre informasjonsflyt til almenheten. Vi er enige i at konkursrådets informasjonstjenester rolle bør gjøres bedre kjent og utvikles videre.

Når det gjelder forebygging av konkurs og at levedyktige virksomheter som kommer i en vanskelig situasjon ikke avvikes unødig, synes hovedproblemet å være at selskapenes ledelse ikke reagerer i tide og kanskje i for liten grad benytter seg av de mulighetene som er tilgjengelig innenfor rammen av eksisterende regler. Det faktum at det kan være en tilbøyelighet til at man ikke reagerer i tide, dvs mens man ennå har et økonomisk handlingsrom og troverdighet overfor sine forretningsforbindelser og kunder har ikke bare en økonomisk dimensjon eller en systemdimensjon. Når et selskap kommer i en vanskelig økonomisk situasjon vil spørsmålet om å reagere tidlig også være en utfordringen av psykologisk og etisk karakter for de ansvarlige personene i selskapet. Slike utfordringer kan man ikke organisere seg bort fra. Vi er derfor i tvil om hvorvidt tiltak som legger sterkere føringer på styret, en mer utvidet rolle for revisor eller en mer synlig overvåkningsfunksjon for Brønnøysundregistrene vil ha mer enn en symbolsk effekt.

Når det er sagt, tror vi at man bør undersøke nærmere om det er noen sammenheng mellom et selskaps ledelses økonomiske insentiver til å reagere tidligere på økonomiske vanskeligheter, slik at det blir dekningsmulighet for kreditorene og de mulighetene man har til å oppnå en løsning med offentlige kreditorer. Noe under en firedel av alle konkurser og opphør av bedrifter skjer etter initiativ fra bedriftene selv, mens det offentlige etter det vi forstår, står for de fleste konkursbegjæringer. Vi savner blant annet derfor *et sterkere fokus på det offentliges rolle og håndtering* av denne typen spørsmål.

I rapporten fra Deloitte antas det at et effektivt akkordinstitutt som næringslivet har kunnskap om og tillit til vil, i tillegg til tidligere intervensjon, være et viktig og vesentlig bidrag for å få ned antall konkurser. Det vises også til at bruk av en uavhengig kriserådgiver under kontroll av offentlig myndighet sammen med en større grad av konfidensialitet, vil kunne sikre mulighet for flere vellykkede gjeldsløsninger uten konkurs, jf henvisningen til "Mandataires ad hoc" i Frankrike. Hva gjelder den franske løsningen har vi pr dato ikke nok informasjon til å ta stilling om et slikt system kunne passe også i Norge.

Vi tror det kan være fruktbart å se spørsmålet om bruk av en uavhengig kriserådgiver under kontroll av offentlig myndighet med større grad av konfidensialitet, spesielt hvis man etter en nærmere vurdering kommer til at det kan utøves et mer kvalifisert skjønn i forbindelse med løsninger for kravene til offentlige kreditorer. Her er det imidlertid viktig å være oppmerksom på at en mer skjønnsmessig behandling av for eksempel skattekrav fra offentlige myndigheters side ikke bare kan være problematisk ut fra provenyehensyn, men også ha konkurransemessige

implikasjoner. EØS-avtalen har for eksempel retningslinjer for krise- og restruktureringsstøtte som kan være relevante ut fra et konkurranseperspektiv.

Det heter at "gode råd er dyre". Tjenestene til en effektiv og kvalifisert kriserådgiver vil derfor normalt være relativt kostbare. En slik ordning vil bare være meningsfylt dersom selskapene og dets kreditorer både har tillit til institusjonen som sådan og kriserådgivernes personlige kvalifikasjoner og dersom de berørte partene har tilstrekkelig sterke økonomiske incentiver til å benytte seg av tjenestene. Vi mener derfor at det offentlige bør begrense seg til å tilrettelegge for eller etablere et slikt system. En slik institusjon bør være brukerfinansiert. Kostnadene ved å engasjere en kriserådgiver bør antakelig som hovedregel bæres av den kriserammede bedriften selv, eller etter en nærmere avtale om kostnadsfordeling mellom den aktuelle bedriften og andre berørte parter.

Rapporten "Rettsregler, SMB og innovasjon" utarbeidet av ECON Analyse og advokatfirmaet Wiersholm, Mellbye & Bech bygger på et forholdsvis begrenset erfaringsmateriale. Vi har merket oss at konsulentene bak denne rapporten har kommet til at det ikke har vært mulig å sannsynliggjøre hvilke mulige negative og positive effekter av nye rettsregler som vil være sterkest.

Hva gjelder departementets spørsmål om det bør innføres en *ny selskapsform* for helt små selskaper, er vi svært skeptiske til dette. Det føres ikke en tydelig argumentasjon for et slikt forslag i rapporten fra ECON. Rapporten begrenser seg til å si at idèen kan være verdt et nærmere studium.

Samfunnsøkonomiske hensyn tilsier at skalafordeler har en viss relevans når man ser på kostnadene ved å etterleve offentlig regelverk som er nødvendige og hensiktsmessig utformet. Skalalempen er imidlertid ikke alltid en god begrunnelse for differensierte regler. Terskler i regelverket kan skape motiver til kunstige tilpasninger og kan virke som hindere i en bedrifts naturlige vekstprosess. Differensierte regler som begunstiger mikrobedrifter eller nyetablerte bør derfor som hovedregel begrenses til de tilfellene hvor dette er logisk og effektivt. HSH er åpen for å se nærmere på om det bør innføres mer lempelige regler for helt små foretak dersom slike regler begrenses til kun å gjelde en begrenset tid etter en nyetablering. Slik saken står mener vi det ikke er behov for flere selskapsformer.

Rapporten viser til at minoritetsaksjonærer ikke har sterk beskyttelse i Norge. Det er grunn til å anta at tiltak som styrker styrker aksjonærers rettigheter på ledelsens bekostning vil ha positiv samfunnsøkonomisk effekt ved at man får sterkere fokus på verdiskaping og lønnsomhet. Det vil også kunne bidra til at prisen på finansiering blir lavere. De intervjuene som er foretatt tyder likevel på at lovens bestemmelser fungerer bra i praksis. Det foreliggende materialet tyder på at det er gevinster å hente på området, men at disse ikke er tilstrekkelig utredet. Vi støtter derfor rapportens konklusjon om å utrede nærmere hvordan man har valgt å gjøre dette i andre land og hvilke erfaringer man har gjort der.

Hovedkonklusjonen i rapporten fra ECON er at det er behov for bedre empiri og mer empirisk forskning. Vi mener framtidig utredningsarbeid og nye forskningsprosjekter bør prioritere det offentliges rolle og blant annet klarlegge hvilke typer tiltak knyttet til offentlige kreditorer som kan være aktuelle.

Det trekkes også opp en rekke andre krevende problemstillinger hvor HSH kan støtte anbefalingen om nærmere utredning og mer forskning, for eksempel styrets plikt til å påse at et

selskap har forsvarlig kapital og hvordan ulike aktørgrupper kan bidra til å maksimere verdien av selskap med betalingsproblemer.

I rapporten fra ECON antas det at det problem som *kostnader knyttet til hyppige regelendringer* utgjør for næringslivet ikke er så stort for den delen av lovverket som prosjektet omfatter. Vi har merket oss at enkelte intervju-objekter har stilt seg generelt negative til regelendringer på dette området bl.a. av hensyn til stabilitet i næringslivets rammebetingelser. Begge rapportene bekrefter ellers vårt inntrykk av at Norge har relativt effektive konkursprosedyrer, også når man ser dette i et internasjonalt perspektiv. HSH har derfor kommet til at man bør være svært varsom med å foreta endringer i regelverket som ikke har en solid begrunnelse nå.

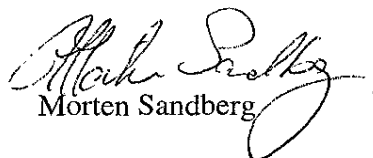
Vennlig hilsen

**HANDELS- OG SERVICENÆRINGENS
HOVEDORGANISASJON**

Lars Haartveit

Direktør Samfunnspolitisk avdeling

Morten Sandberg